

CODI DEONTOLÒGIC

**Declaració de principis de la professió
periodística a Catalunya**

El Codi Deontològic és una iniciativa del Col·legi de Periodistes de Catalunya encaminada a reafirmar els principis ètics de la professió periodística. La present declaració ha estat elaborada al llarg dels darrers tres anys en el si del mateix Col·legi de Periodistes. Una comissió "ad hoc", creada a iniciativa de la Junta de Govern de l'entitat i integrada per les comissions de Defensa Professional i de Cultura, s'encarregà dels treballs d'estudi i redacció del projecte, que fou objecte de successives lectures i debats fins assolir l'actual versió definitiva, amb les aportacions fetes des de la mateixa professió.

En aquest procés ha tingut una participació destacada el Consell Consultiu del Col·legi de Periodistes, òrgan d'assessorament i consulta en el que hi són representats els mitjans de comunicació escrits i audiovisuals de Catalunya. Igualment, el projecte es va difondre i fou sotmès a consulta entre tots els col·legiats incorporant-hi algunes de les propostes i suggeriments rebuts en diverses sessions informatives convocades a l'efecte.

El text final del Codi Deontològic que es presenta en aquest Segon Congrés de Periodistes Catalans, fou aprovat definitivament per la Junta de Govern del Col·legi de Periodistes de Catalunya en la seva reunió plenària del passat 22 d'octubre de 1992.

Barcelona, octubre de 1992

Preàmbul

El Col·legi de Periodistes de Catalunya i el Consell Consultiu de l'entitat, en el que estan representats els diferents mitjans de comunicació de Catalunya, han coincidit en la necessitat de promoure una iniciativa col·lectiva de la professió periodística, encaminada a reafirmar els drets de la llibertat d'expressió i d'informació i a defensar l'existència d'una Premsa lliure i responsable en el marc d'una societat plural i democràtica.

Aquesta iniciativa s'inscriu en la reconeguda tradició democràtica i independent del col·lectiu professional de la premsa de Catalunya i s'inspira en actuacions semblants recents, adoptades a països de forta trajectòria democràtica i amb una sòlida institució periodística. Aquesta proposta s'emmarca en el si del debat social permanent sobre la funció i atribucions dels mitjans de comunicació i pretén estimular la reflexió i la crítica col·lectives per a una millor relació entre la Premsa i la societat, a la que es dirigeix i serveix.

Amb aquesta finalitat, convida i anima les entitats i els professionals de l'àmbit de la informació i la comunicació en general, a reafirmar els principis deontològics que sustenten l'activitat periodística, subscriuint i assumint voluntàriament els criteris recollits en la següent declaració.

Introducció

La llibertat d'expressió i el dret a la informació són dos fonaments substancials de la societat democràtica. Ambdós són drets recollits i emparats per la Constitució. Del vigor, respecte i plena vigència d'aquests principis depèn l'existència d'una opinió pública plural i independent, requisit indispensable per al bon desenvolupament de la vida pública i la plenitud del sistema democràtic.

La garantia dels drets dels ciutadans requereix la defensa d'una Premsa lliure, plural, crítica i oberta a la societat a la que serveix. La importància de la funció social que presta el periodista a través dels mitjans de comunicació, en tant que element principal per a l'exercici d'aquests drets, exigeix salvaguardar permanentment aquests principis de qualsevol intent de restricció o coacció procedent de tota forma de poder, així com de llur possible degradació, produïda per la seva eventual inobservança o adulteració per part dels mateixos mitjans o dels qui hi treballen.

En la seva condició d'actors principals de l'exercici d'un dret fonamental, del que en són dipositaris tots els ciutadans, els professionals de la informació han de desenvolupar la seva funció atenent el doble compromís de la responsabilitat derivada de llur important tasca i del mandat de la seva pròpia consciència, d'acord amb l'ordenament constitucional i els principis deontològics de la professió periodística.

Per tal de mantenir amb plenitud aquests principis, el periodista ha de defensar i aplicar rigorosament les normes sobre les quals es basa la seva activitat, atenent els següents criteris:

Criteris

1. *Observar sempre una clara distinció entre els fets i opinions o interpretacions*, evitant tota confusió o distorsió deliberada d'ambdues coses, així com la difusió de conjectures i rumors.
2. *Difondre únicament informacions fonamentades*, evitant en tot cas afirmacions o dades imprecises i sense base suficient que puguin lesionar o menysprear la dignitat de les persones i provocar dany o descrèdit injustificat a institucions i entitats públiques i privades, així com la utilització d'expressions o qualificatius injuriosos.
3. *Rectificar amb diligència* i amb tractament adequat a la circumstància, les informacions –i les opinions que se'n derivin– que s'hagin demostrat falses i que, per tal motiu, resultin perjudicials per als drets o interessos legítims de les persones i/o organismes afectats, sense eludir, si calgués, la disculpa, amb independència d'allò que les lleis disposin al respecte.
4. *Utilitzar mètodes dignes per a obtenir informació o imatges*, sense recórrer a procediments il·lícits.
5. *Respectar l'off the record* quan aquest hagi estat expressament invocat, d'acord amb la pràctica usual d'aquesta norma en una societat lliure.
6. *Reconèixer a les persones individuals i/o jurídiques el seu dret a no proporcionar informació ni respondre preguntes*, sense perjudici del deure dels periodistes a atendre el dret dels ciutadans a la informació. Pel que fa a assumptes relacionats amb les administracions públiques, el dret fonamental a la informació ha de prevaldre sempre per damunt de qualsevol restricció que vulneri injustificadament el principi de la transparència informativa a la que estan obligades.

7 *No acceptar mai retribucions o gratificacions de tercers*, per promoure, orientar, influir o haver publicat informacions o opinions. En tot cas, no s'ha de simultanejar l'exercici de l'activitat periodística amb altres activitats professionals incompatibles amb la deontologia de la informació, com la publicitat, les relacions públiques i les assessories d'imatge, ja sigui en l'àmbit de les institucions o organismes públics, com en entitats privades.

8. *No utilitzar mai en profit propi informacions privilegiades* obtingudes de forma confidencial com a periodistes en exercici de la seva funció informativa.

9. *Respectar el dret de les persones a la seva pròpia intimitat i imatge*, especialment en casos o esdeveniments que generin situacions d'afllicció o dolor, evitant la intromissió gratuïta i les especulacions innecessàries sobre els seus sentiments i circumstàncies, especialment quan les persones afectades ho explicitin.

10. *Observar escrupolosament el principi de presumpció d'innocència* en les informacions i opinions relatives a causes o procediments penals en curs.

11. *Tractar amb especial cura tota informació que afecti a menors*, evitant difondre la seva identificació quan apareixen com a víctimes (excepte en supòsit d'homicidi), testimonis o inculpats en causes criminals, sobretot en assumptes d'especial transcendència social, com és el cas dels delictes sexuals. També s'evitarà identificar contra la seva voluntat les persones pròximes o parents innocents d'acusats o convictes en procediments penals.

12. *Actuar amb especial responsabilitat i rigor en el cas d'informacions o opinions amb continguts que puguin suscitar discriminacions per raons de sexe, raça, creences o extracció social i cultural, així com incitar a l'ús de la violència*, evitant expressions o testimonis vexatoris o lesius per a la condició personal dels individus i la seva integritat física i moral.

Declaració final

Els periodistes han de disposar dels mitjans i instruments imprescindibles per a poder desenvolupar la seva activitat amb plena independència, llibertat, iniciativa i sentit de la responsabilitat, tan en el que pertoca a l'àmbit professional com a l'estrictament laboral.

En aquest sentit i per a una plena garantia dels seus drets individuals i del seu compromís davant els ciutadans, els professionals de la informació hauran d'estar emparats per la clàusula de consciència i el secret professional, dins del marc de les lleis i tal com recull la Constitució.

Així mateix, consideren necessari l'establiment dels estatuts de redacció, com a instrument més adequat per delimitar els seus drets i deures en les empreses i per aconseguir en darrera instància, una més gran transparència en l'exercici de la seva funció davant els ciutadans.

Les entitats i organitzacions professionals representatives, hauran de vetllar per la bona imatge de la professió periodística, procurant evitar les pràctiques abusives i corruptives que contravinguin els principis elementals de l'ètica del periodisme, així com els intents de limitar el dret dels ciutadans a la llibertat d'expressió i d'informació, mitjançant actes o opinions dirigits a restringir o influir lesivament en la lliure activitat dels mitjans de comunicació i d'aquells que hi treballen.

De cara a una millor i més fidel realització d'aquesta tasca, caldria considerar la constitució d'un organisme arbitral, representatiu, plural i independent dels poders públics que, sense oblidar els drets constitucionals que assisteixen els particulars i les empreses i, al marge de les atribucions dels òrgans judicials, atengués, de forma permanent, aquesta funció.